

Bir İktisatçı Gazete Okuyor

Murat Çokgezen

İçindekiler

Önsöz.....	15
------------	----

Kasım 2007

400 bin Nüfuslu Malta ile Berabere Kaldık	18
Hoşgeldin Ramazan.....	20
Mortgage Baba Türbesi	21
Boğazımızdan Kesip Kira ve Yola Harcadık.....	22
Fenerbahçe: 1 Inter: 0	25
En zengin 400 Amerikalı	26
Olaylı Açılış.....	27
GAP Vegas	28
Üst Kurul Bu, Bugün Ahmet'e Çakar, Yarın Başkasına	30
Referandum Kültürüne Alışmak.....	32
Bayramda Ücretsiz Otobüs Seferleri	35
Türkiye'de Sigortacılık Neden Gelişmiyor?	36
Hukuk... Nereye Kadar?.....	37

Aralık 2007

Velâyet Kimde Kalmalı?	42
Dünya Menopoz Günü	44
Kuzey Irak'a Ambargo.....	45
Hukukta "Garibanizm"	47
Fırsat Eşitliği.....	50
Aylık Mutlu Olma Sınırımız 1200 YTL.....	52
Alışveriş Çılgını Türkler ABD Yolcusu.....	54

Ocak 2008

Bağımsız Futbol Federasyonu	56
“First Class” Yanlış Yerde.....	58
Bedava Otopark Çözüm Değil	60
TRT’ye İhtiyacımız Var mı?	61

Şubat 2008

Kültür Rekabeti Mal Rekabetinden Daha Zor.....	64
Karadeniz’in Bütün RTÜK’leri Birleşiyor!	66
Kurban	67

Mart 2008

İktisat Politikalarının Yan Etkileri	70
Sevgililer Günü	72
TRT’nin Misyonu	73
Estetik Ameliyatları Neden Patladı?	74
Öğretmen Maaşları Yüksek	76
Cem Karaca ve Fikrî Mülkiyet Hakları	77

Nisan 2008

Hakim ve Manken.....	80
Yabancı Yatırım Nasıl Gelmeli?.....	82
Kıdem Tazminatı Hakkında Sorular	83
Bağırtarak Öğrenme	84
Hekim Lobisi Direnişte.....	85

Mayıs 2008

Patron Kim?.....	88
EXPO 2015’i Kazandık	89
Aysu Kayacı’ya Destek.....	91
Beyoğlu Gribi	92
Geç Kalmış Bir İtiraz	93
Yeni Dünyanın Eski Kurumları	94

Haziran 2008

Eşcinseller ve Ekonomik Kalkınma	98
Sulukule Yıkımını Kime Soralım?.....	100
BİT Yeniği	101
Bakkalda İlaç Satılır mı?	102
Milletvekili.....	103

Okullar Paralı Olsa	104
Sabah'ın Karanlığı.....	105

Temmuz 2008

Öğrenmek Neden Suç Olsun?.....	108
Odoneler ve Kıraçlar	110
Var mısın Yok musun?	112

Ağustos 2008

Kutsal Rantlar	114
İnternete Güvenip Siyasete Girenler	116
Kıldan Tüyden Mevzular.....	118

Eylül 2008

Emeğimin Rambo'suyum.....	120
Kötü Memur İyi Memuru Kovar	121
Reklamların Anlattıkları.....	122
CepTe Rekabetin Ayak Sesleri.....	124
Çevreci Şehir Efsaneleri	125

Ekim 2008

Kadir Başkan'a Ekonomi Dersi.....	128
Sinan Çetin'den Naklen	130
Sivasspor'u Ruslar Alsa	131

Kasım 2008

Obama Kazanır	134
Mortgage Krizinin Suçlusu Devlet mi, Piyasa mı?.....	136
Hukuk.....	138
Kemer Takmamak Serbest Olsun	139
Bir Garip Psikoloji.....	141

Aralık 2008

Mexico City Belediyesi Çalışıyor	144
Baba Mesleği.....	145
Bu Ne Yaman Çelişki.....	146
Krizin Göstergesi	147
Kadın Akademisyenler.....	148
Bir Millet Uyanıyor.....	149

Dine Devlet Müdahalesi ve Aleviler.....	151
Herkesin Hakkını Ben Korurum	153

Ocak 2009

Piyasada Zorlama Yoktur.....	156
Geç Kalmış Bir Uyarı.....	158
Kurban Puan.....	159
Plâka.....	160
Patron Sadece İşinin Bekçisidir	162

Şubat 2009

Örnek Kapitalist.....	164
TRT-Kürt Yayın Hayatına Başladı.....	165
Oyum Korsan Partisi'ne.....	166
Hacı Yaşar Vakası	167
Perişan Oldum	169
Özelleştirmede Son Nokta	170

Mart 2009

Şimdi Estetik Zamanı.....	172
Çarşaf Açılımına Alternatif Bir Yorum	174
Stiglitz'i Dinlerken	175
Başbakan Oğlu Olmak Zor İş	177
Hukukun Yeni Kuralı	179

Nisan 2009

Rekabet Zorlamadan Daha İyi Çözümler Üretir.....	182
Neden İsrarla Guiza?.....	184
Hukuk ve Mantık.....	185
Bir Vergi Cezasının Hatırlattıkları.....	186
İnternet: Siyasetçinin Korkulu Rüyası.....	188

Mayıs 2009

Darwin Haklıymış	192
Organ Satışı Serbest Olsun.....	193
Devlet ile Kavga Edilmez	195
Rakamları Yorumlarken	197
Piyasa Düzensizliğin Düzenidir.....	198
Asrın Buluşu.....	199
Bir Şarap Yazısı	200

Haziran 2009

Eurovision "Hadisesi"	204
İlkyardım Sorununa Kökten Çözüm	206
Bir Grevin Düşündürdükleri	208
1 Mayıs Fırsatçılarının Bayramı	209

Temmuz 2009

Mayın Nereye Yerleştirilir?	212
Oltama Dokunma	214
Başkasına Yar Etmem.....	216
Globalleşme ve Salgın Hastalıklar	217
Yeniden Rating Meselesi.....	219
Çekirgenin Ölümü.....	220
Devlet ve Cinsiyet.....	221

Ağustos 2009

Kahrolsun Popülizm	224
Sırtını Tüketickiye Dayayan İşadamı Kazanır	226
Sometime Öğretim Üyeleri Sorunu	227
Piyasa Nedir?	229

Eylül 2009

Safılık.....	232
Fikir ve Zikir.....	233
Öngörü Hürriyeti	234
Kapitalizm ve Mutluluk.....	235
Kabotaj mı, Sabotaj mı?	236
Siyasi Ahlak.....	237
İtibarlı Meslekler	238

Ekim 2009

Demokratik Açılım I: Paranoya.....	240
Demokratik Açılım II: Kürtçe eğitim	241
Bakan Kızı Olmak Zor	243
Kurumsal Sosyal Reklam Projesi.....	244

Hoşgeldin Ramazan

Kapitalizmi seviyorum. Öyle bir sistem ki, kapitalistleri (istemeler bile) sürekli olarak insanları (tüketicileri) mutlu etmeye, onların duygularına düşüncelerine saygılı olmaya zorluyor.

Ramazan geldi. İki gün önce bikinili ya da yarı çıplak kadın resmi basan, yazarlarının yemek sayfalarında “balığın yanında rakı mı içmeli, şarap mı?” tartışması yaptığı gazeteler, şimdi okurlarına İslam İlmihali hediye ediyor, yemek sayfalarında iftar için yemek tarifleri yayınlıyorlar. Belki bu gazetelerin sâhipleri veya genel yayın yönetmenleri oruç bile tutmuyorlar.

Kapitalizmi seviyorum ve son yıllarda çok tartıştığımız laik düzenin tehdit edici yasaların değil, sağlam bir kapitalist düzenin omuzları üzerinde yükseleceğine inanıyorum.

Boğazımızdan Kesip Kira ve Yola Harcadık

Yukarıdaki başlık 19 Eylül tarihli *Star* gazetesinden. TÜİK'in açıkladığı 2006 yılı Hane Halkı Bütçe Anketi sonuçlarını ekonomi servisi 2005 yılı anketi ile karşılaştırmış. Buna göre Türkiye'de tüketicilerin gıda harcamaları bir yıl öncesine göre azalmış, kira ve ulaşım harcamaları artmış. Buna dayanarak da ekonomi servisi yukarıdaki olumsuz başlığı atmış.

Aslında bu haberde yapılan karşılaştırmanın pek bir anlamı yok. İnsanlar tüketim alışkanlıklarını bir yıl içinde değiştirmiyorlar. Daha uzun yıllar karşılaştırılsa daha anlamlı sonuçlar çıkabilir, yorumlar daha farklı olabilir.

Ben aşağıda 1994 ve 2006 yıllarına ilişkin bütçe anketlerini karşılaştırdım ve yorumladım. İşte benim dikkatimi çeken noktalar:

Harcama türleri	1994 (%)	2006 (%)
Toplam	100.0	100.0
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	32.8	24.8
Alkollü İçecekler-Sigara-Tütün	2.8	4.1
Giyim ve ayakkabı	9.0	5.9
Konut ve kira	22.8	27.2
Ev eşyası	9.0	6.2
Sağlık	2.6	2.2
Ulaştırma	8.8	13.1
Haberleşme	1.8	4.2
Kültür, eğlence	2.3	2.2
Eğitim hizmetleri	1.4	2.1
Otel, lokanta, pastane	2.9	4.2
Çeşitli mal ve hizmetler	3.7	4.0

- Gıda harcamalarının bütçemiz içindeki payı azalmış. Bunun anlamı daha az yiyip içiyoruz değil. Aksine, gelirimiz arttığı için yiyecek-içecek harcamalarının bütçe içindeki payı azalmış. Yani refah artıyor.

- Daha fazla sigara içki içiyoruz. (Bu kötü haber)

- Giyim harcamalarının da bütçemiz içindeki payı azalmış. Bunun da anlamı yırtık pırtık elbiseler ile dolaşyoruz değil. Birincisi, gelirimiz arttığı için giyim harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı azaldı. İkincisi, artan rekabet, özellikle de Çinliler sayesinde daha ucuza giyiniyoruz (Artık camide ayakkabı bile çalmıyorlar. Mağazalarda 10 YTL'ye ayakkabı var. Eski ayakkabıyı kim alır?)

Kıldan Tüyden Mevzular

Rahmi Koç kendisiyle yapılan bir söyleşide “Ben şirketimde sakallı, bıyıklı adam çalıştırmam.” deyince, olay oldu. Başbakan dâhil birçok kişi Koç’u ayrımcılık yapmakla suçladı.

Şirketlerin personel politikası sadece bizde değil, tüm dünyada çok tartışılıyor. Özellikle ABD’de çalışanınızı sakallı, bıyıklı, şişman, çirkin vs gibi gerekçelerle işten çıkarttığınızda ya da bu gerekçelerle birisini işe almadığınızda başınız çok ağrıyabiliyor.

Ben bu tartışmaları çok saçma buluyorum. Herkesin kendi şirketinde istediği “işe alma ya da işten atma” kriterlerini uygulayabileceğini düşünüyorum. Buna kıldan tüyden kriterler de dâhil. Ben bunun tartışılmasını dahi abes buluyorum.

Bence asıl tartışılması gereken kamu kuruluşlarındaki kriterler. Bildiğim kadarıyla kamu kuruluşlarında da sakal, bıyık gibi şekil kriterleri var. Bunları kimse tartışmıyor. Düşünsenize vatandaştan vergi alırken hiçbir şekli kritere bakılmıyor. Fakat bu vergilerle finanse edilen kamu kuruluşlarına işe almalarda bazı şekli kriterlere uymayanlar dışlanıyor. Asıl ayrımcılık burada değil mi?